

2005

31. Jan. 1890: 1. Beh. af Finanslovs. f. 1890—91.

2006

Det er klart, at den gode, gamle Venstrepolitik, i hvilke Fraktioner den nu end har delt sig, er i Færd med at forsvinde. Det gode gamle Venstreparti, som vi have kjendt for 20 Aar eller for 15 Aar tilbage, og som havde et virkelig reelt Underlag, er i Færd med at forsvinde, og det er det, forekommer det mig, som man lærer bedst af Valgdagen. Det synes at have været et Gjennemgangsled for Bondestanden, om man maa bruge dette Udtryk, eller den mindre Landbostand — jeg tror, at det er rettest at benævne den Bondestand — ligesom Nationalliberalismen synes at have været et absolut nødvendigt Gjennemgangsled for den tredje Stand, Børgerststanden, da den begyndte at deltage i det politiske Liv. Jeg antager ogsaa, skøndt jeg ikke kan bevise det, at Socialdemokratiet vil vise sig at være Gjennemgangsleddet for Arbejderne, naar den Sghdom en Gang er overtaaet. Det gamle Venstre stod med det ene Ben paa konservativ Grund og med det andet paa socialdemokratisk Grund, og det er i Begreb med at forsvinde, netop fordi det stod med et Ben paa hvert Sted; derfor kunde det ingen Begne komme. Det var ikke saa lidt konservativt i flere Henseender: Det havde nogen Fædrelandskjerlighed, det vilde til en vis Grad forsvare Landet; det betragtede saadanne internationale Utopier som Udtalelsen om, at Fædrelandet i Grunden blot er en Begrænsning, med Ubillie. Det havde endogsaa Kongetrostaa — maaske maa det være mig tilladt at nævne dette — naar det tog Spørgsmaalet theoretisk. Jeg erindrer, hvorledes det ærede Medlem for Møen (Bojsen) i meget lyrisk Udtryk kunde begynde en af sine store Folketaler med: „Naar Kongen gaar med Bonden, da grønnes Bøgelunden“. Dernæst havde man i høi Grad Respekt for Hartkornet. Sa det, at man besad 5/6 af Landets Hartkorn, tror jeg nok gav Partiet, for at benytte et Udtryk, der er brugt i Dag, ligesaa megen Stivelse, som det Tal af Vælgere, man byggede paa. Der var altsaa i Virkeligheden ikke saa lidt konservativt ved Partiet den Gang. Men paa den anden Side havde man det andet Ben paa socialistisk Grund. Det var denne Respekt for Tallet uden Hensyn til Oprindelse, Midler eller Maal, som nødvendig maatte drive det til en Afgjærelse en eller anden Gang, og Grunden synes

at have givet stærkt efter for det Ben, der stod paa den. Der er ingen Tvivl om, at ud fra dette Synspunkt kommer man til at opstille Individet som et Tal og blot tage Hensyn til Tallet uden at tage Hensyn til den historiske Udvikling eller erhvervede Rettigheder eller hvadsomhelst, der overhovedet er staet, har faaet Liv og Berettigelse. Dette har Alt i Virkeligheden Intet at sige, selv om man vil sige at tage Hensyn dertil, thi i sidste Instants er det Tallet, der er det Afgjørende. Men saa staar man paa Socialdemokratiets Grund, og derfor er det gamle Venstre drevet derhenimod. Det er umuligt at forene virkelig Fædrelandskjerlighed i den Forstand, som det gamle Venstre dog havde ikke saa lidt af, med den Egeghed, ja man kan gjerne sige Haan, som man efterhaanden kan oparbejde hos sig overfor et virkeligt Forvar af vort Fædreland. Og det er komplet umuligt — det er selvindlysende — i Virkeligheden at forlone Forsatningens Bestemmelser om Kongemagtens Stilling med dette socialdemokratiske Alpha og Omega om Tallets Overvægt. (S. Holm: Forsatningen har ogsaa Tallet). Ja, derfor stride vi jo om de forskellige Opfattelser. Det gamle Venstre havde Spiren til Døden i sig, og det forklarer mig, hvorfor det nu driver mere og mere over til Socialdemokratiet i Stedet for at gaa til den anden Side, hvor det havde det andet Ben. Det var den Halvhed og Negativitet, som ogsaa gav sig tilkjende i Udtalelserne fra det ærede Medlem for Ribe Amts 3die Valgfreds (Bust), idet han endte med at erklære Reiet for at være det Afgjørende. Et hørte det ogsaa af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgfreds (Holtsein), at det er der, Hovedhjørnestenen egentlig er. Men det er klart, at et Folks Liv og Udvikling ikke kan være afhængigt af saadanne rene Negationer. Til en Tid kan det selvfølgelig være Noget, der kan holdes paa, men forstaar en Nation ikke gennem sin Repræsentation, i Folkethinget eller Landstthinget, eller hvad Organet maatte hedde, at fremme sit Liv, er det klart, at en Reitheori i Længden ikke kan opretholdes fra nogen af Siderne, og at hævde den rent abstrakt uden at have Andet at anføre end den formelle Ret til at sige Nei, saavel for Kongemagten som for Landstthinget og Folkethinget, er i Virkeligheden aldeles ingen Forklaring